

ИНФОРМАЦИОНЕН БЮЛЕТИН ЗА БИОРАЗНООБРАЗИЕТО ЗА ГОРАТА

Според Конвенцията за биологичното разнообразие понятието „биоразнообразие“ обозначава променливия състав на живите организми от всички местообитания, включително – но не само – сухоземните, морските и другите водни екосистеми и екологичните комплекси, от които те са част; то включва вътревидовото, междувидовото и екосистемното разнообразие.

Горското стопанство и биоразнообразието

Биоразнообразието и свързаните с него екосистемни услуги ни осигуряват храна, суровини, кислород, чиста питейна вода, плодородна почва, защита от природни бедствия и опрашване. Освен това те носят и здравни и естетически ползи, както и дават удачна възможност за работни места и инвестиции. Само в Европейския съюз близо 14.6 милиона работни места зависят от тези услуги¹, като приходите от зоните на консервационната мрежа на Европейския съюз „Натура 2000“, които идват от туризма и допълнителните икономически дейности², се оценяват на 200-300 милиарда евро годишно.

Въпреки това тези „безплатни“ природни дадености са под сериозна заплаха: 25% от европейските видове са на прага на изчезването, голямата част от екосистемите ни се определят като „деградирани“, а 30% от територията на ЕС са в голяма или средна степен фрагментирани поради разпръснатия характер на сивата инфраструктура³. Мудността при решаването на проблема със загубата на биоразнообразието и свързаните с него услуги ни изправя пред потенциалната загуба на 50 милиарда евро годишно в рамките на ЕС⁴.

Ето защо е очевидно, че всички заинтересовани трябва да действат в полза на биоразнообразието и в полза на самите нас, преди да е станало прекалено късно. В рамките на тези действия горското стопанство има ключова роля за оформянето на бъдещето на околната среда. Освен очевидната си роля в осигуряването на дървесина и други продукти, горите имат решаващо значение за борбата с промените в климата и приютяват най-голямото биоразнообразие в Европа, в това число и емблематични видове като едрите хищници и хищните птици. Горите заемат над половината от общата площ на „Натура 2000“ зоните, покриват над 40% от територията на EU-27 (като близо половината от тях се използват като гори с висока производителност) и имат стойност и в контекста на глобалното опазване на природата. При все това, въпреки че общата площ на горите в Европа се увеличава, екологичното качество на горските екосистеми често е в упадък. Застрашават ги интензификация на управлението, увеличаване на еднообразието, фрагментация, засаждането на екзотични видове дървета, интродукцията или поддържането на животински видове за лов, оттичане, замърсяване на въздуха и промените в климата. Консервационният статус, както и издръжливостта и адаптивността на горите към промените в климата в голяма степен зависят от естествената им динамика, както и от биологичното и структурното разнообразие, тоест мозаечната структура с големи дървета, открити площи, групи млади растения, мъртва дървесина и пр. При все това само малка част от естествените гори, някога покривали голяма част от континента, днес са непокътнати, главно в

¹ FEEM. The Social Dimension of Biodiversity Policy. 2011.

² European Commission Staff Working Paper on Financing Natura.

³ The EU Biodiversity Strategy to 2020.

⁴ The costs of not implementing the environmental acquis - Final report ENV.G.1/FRA/2006/0073.

изолирани островчета, като загубата на стари естествени и полуестествени горски масиви продължава⁵.

Стратегия за биоразнообразието на Европейския съюз до 2020 г. – Приложимост за горското стопанство

След като призна, че загубата на биоразнообразие е сред ключовите екологични предизвикателства за ЕС, Съюзът предприе нова стратегия, за да сложи край на тази загуба. Стратегията се състои от шест основни цели, четири от които имат отношение към горското стопанство.

Цел 1 – Пълно прилагане на Директивата за птиците и на Директивата за местообитанията

Първата цел се съсредоточава върху адекватното приложение на Директивата за птиците и на Директивата за местообитанията и върху подобряването на основния елемент в опазването на природата в ЕС – мрежата „Натура 2000“.

Близо 170 вида, важни за Европа (определени в Директивата за местообитанията на ЕК) са свързани с горските екосистеми, но държавите-членки на ЕС докладват, че едва 14% от тези видове и 16% от важните горски местообитания са с „благоприятен консервационен статус“⁶. Целта предписва увеличение от 100% в оценките на местообитанията и 50% в оценките на видовете по Директивите за местообитанията и за птиците, които да демонстрират подобрене в консервационния статус. За да се постигне това, стратегията призовава към интеграция на изискванията за опазване и управление в основните политики за земята и водите, насърчаването на обмен на опит и добри практики и подобряване на сътрудничеството между основните заинтересовани страни. За управлението на горите това най-вероятно ще означава повишаване на финансирането за устойчиво управление на горите по Клон 2 от ОСП, като вече е започнала обмяна на опит и добри практики за управлението на горите в „Натура 2000“, заедно с други местообитания, между държавите-членки и заинтересованите страни в така наречения нов биогеографски процес⁷.

Цел 2 – Управление и възстановяване на екосистемите и предлаганите от тях услуги
Втората цел се съсредоточава върху възстановяването на деградиралите екосистеми и техните ценни услуги до 2020 г. чрез оценка на статуса им, изграждането на Стратегия за зелена инфраструктура и предотвратяването на мрежови загуби на биоразнообразие.

До 2020 г. 15% от деградиралите екосистеми трябва да бъдат възстановени; трябва да бъде установена и зелена инфраструктура. Горското стопанство може да изиграе важна роля за разработката на стратегически рамки до 2014 г., които да картират и оценят статуса на екосистемите и да зададат приоритетите за възстановяването на самите тях и на услугите им в ЕС, на национално и на поднационално ниво. Предвид високият им процент, горските релефи ще изиграят важна роля както в осигуряването на екосистемни услуги, така и в създаването на зелена инфраструктура. Последната ще гарантира качествено функциониране на екосистемите, като осигури връзка между, както и пропускливост на силно фрагментирания релефи. Целта за предотвратяване на

⁵ [Natura 2000 and forests 'Challenges and opportunities'. Interpretation guide. European Commission, 2003](#)

⁶ [Europe's forests at a glance: a breath of fresh air in a changing climate.](#)

European Environment Agency, Copenhagen

⁷ The new biogeographic process – general information

ppt presentation by François Kremer, European Commission downloadable from [Circa](#)

мрежовите загуби на биоразнообразие също е силно свързана със земеделието. Новите инвестиции трябва да преминават през така наречения „контрол за биоразнообразие“, който цели да гарантира, че всички вредни за околната среда действия се извършват само със съответната компенсация или заместващи действия.

Цел 3 – Увеличаване на приноса на селското и горското стопанство за биоразнообразието

Третата цел се стреми да интегрира опазването на биоразнообразието в политиките на селското и горското стопанство като насърчава собствениците на гори и земя да ги управляват устойчиво.

ЕС цели до 2020 г. да има действащи планове за управление на горите (или еквивалентни инструменти), съобразени с Устойчивото управление на горите (УУГ), за всички гори, които са обществена собственост, както и за горски владения над определен размер (той ще бъде определен от държавите-членки или регионите и ще бъде включен в техните програми за развитие на селскостопанските райони), които получават финансиране по Политиката за развитие на селскостопанските райони на ЕС. Целта е да се стигне до измеримо подобрение в консервационния статус на горските видове и местообитания, както и в екосистемните услуги, осигурявани от тях в сравнение с базовите показатели за ЕС от 2010 г.

Собствениците на гори ще бъдат насърчавани да опазват и да облагодияват горското биоразнообразие с приемането на планове за управление. Повишението в мерките за развитие на селскостопанските райони, програмата LIFE+ и иновативните механизми (например плащания за екосистемни услуги) ще са на разположение за финансирането на управлението и възстановяването на екосистемните услуги, осигурявани от многофункционалните гори. Плановите за управление на горите ще трябва да включват и мерки за биоразнообразието, например поддържане на оптимални нива на мъртва дървесина, опазване на непокътнатите местности, повишаване на естествената издръжливост на горите срещу пожари и прилагане на специфичните мерки, разработени за горските зони в „Натура 2000“. Залесяването ще се провежда в съответствие с Паневропейските оперативни указания за УУГ, особено по отношение на видовото разнообразие и нуждите за адаптация към промените в климата. По-доброто насочване на развитието на селскостопанските райони към опазването на биоразнообразието също е сред основните цели. Комисията и държавите-членки целят да интегрират количествено измеримите цели за биоразнообразието в стратегиите и програмите за развитие на селскостопанските райони, като съобразят действията си с регионалните и местните нужди. Предстои да бъдат създадени механизми за улесняване на сътрудничеството между фермери и горски служители, за да се постигне непрекъснатост на характеристиките на местата, защита на генетичния ресурс и други механизми за сътрудничество за опазването на биоразнообразието.

Цел 5 – Борба с инвазивните чужди видове

Инвазивните чужди видове (ИЧВ) се установяват извън естествените си ареали и могат да доведат до сериозни икономически и екологични проблеми, оценявани на 12.5 милиарда евро всяка година. Тези видове трябва да бъдат държани под контрол или да бъдат ликвидирани.

Установяването на система за своевременно предупреждение и на механизъм за бързо реагиране ще бъде решаващо за защитата на естествените екосистеми и овладяването

разпространението на ИЧВ – и на местно ниво, по местата, където тези видове всъщност нанасят най-сериозни щети.

С цел да помогнем за приложението на Стратегията, Европейската комисия ще разработи съвместно с държавите-членки и с останалите заинтересовани страни Общи рамки за приложение, в които ще се уточнят бъдещите стъпки.

Тази брошура се издава с подкрепата на Европейската комисия, но не отразява непременно нейната позиция или мнение.

По-подробна информация може да намерите на нашия уебсайт: www.ceeweb.org.

